

Příběhy našich sousedů

Scénář k rozhlasové reportáži „Vzpomínky Heleny Bujnochové“

Vypracovaly: Kateřina Pavličíková a Lucie Dorazilová, žákyně sekundy B z Gymnázia Jakuba Škody v Přerově pod vedením Mgr. Andrey Kopečkové

Městská knihovna v Přerově, p. o., 2015

Helena Bujnochová

Ve čtvrtek 9. dubna 2015 jsme se vydali na návštěvu k pamětnici Heleně Bujnochové. Požádali jsme ji, aby nám přiblížila své vzpomínky na válku, které jsme chtěli zpracovat pro projekt Příběhy našich sousedů.

Paní Helena Bujnochová se narodila 13. dubna 1933 v Přerově manželům Františkovi a Jarmile Kramářovým.

„Tak jmenuji se Helena Bujnochová, rozená Kramářová, narodila jsem se ve Vápence v Přerově. Můj otec byl správce Vápenky a maminka nepracovala – tehdy nepracovaly ženy, že. A měla jsem bratra a žila jsem tam do svých šestnácti let.“

Do spokojeného a rodičovskou láskou naplněného dětství malé Heleny zasáhla druhá světová válka, když jí bylo pouhých šest let. Válečné běsnění si za celou dobu svého trvání

naštěstí nevyžádalo v rodině Kramářových žádné lidské oběti ani nezpůsobilo jiné tragické újmy. Přesto paní Bujnochová válku zpětně vnímá jako období velmi těžké a dlouhé, ve kterém se podle jejích slov vedlo lidem všelijak.

Vzpomíná například na hospodaření rodičů s potravinovými lístky a na nutnost uskromnit se, aby přidělené jídlo vystačilo. Sama ale uznává, že skutečný hlad za války nepocítila - na rozdíl od známých nebo svých vrstevníků. Pamatuje se také na nařízení trávit dlouhé večery za důkladně zatemněnými okny, které bylo v případě porušení trestáno peněžní pokutou, a na zákaz vycházení po jednadvacáté hodině. Kontrolu nad pořádkem ve městě totiž převzali příslušníci gestapa, které sídlilo nedaleko dnešního parku Michalov.

Do dětské paměti Heleny Bujnochové se nesmazatelně vryly také opakované nálety na okupovaný Přerov. Během nich se společně s ostatními častokrát musela ukrývat ve školním sklepě, protože se jí nepodařilo včas přeběhnout ze školy domů.

„Ke konci války pak už jsem kolikrát ani nedoběhla a zase byl nálet. V tom krytu, to já jsem potom říkávala ve škole dětem, my jsme tam seděli potichu, měli strach, co bude. Tak jsme seděli potichu, já vím, že nás nikdo tak nemusel okřikovat nebo napomínat, tam jsme seděli jak pipenky.“

Coby malé dítě byla paní Bujnochová také svědkem leteckých havárií, při kterých vyskakovali piloti na padácích, aby si zachránili svůj holý život. Ne vždy tomu tak ale bylo...

„Nad Přerovem létala letadla, která letěla bombardovat na Sovětský svaz tehdejší a my jako děcka jsme teda je viděli. To byla taková malá stříbrná letadýlka, no a jednou se stalo, že prostě asi dvě nebo tři dokonce ta letadla havarovala a my jsme se dívali, jak padají na padácích piloti, prostě posádka těch letadel. Bylo to tak, že jeden spadl u starých kasáren, jeden spadl na spojnici železniční, co je z Hranic na Olomouc a tam my jsme jako děcka letěli se podívat a viděli jsme, že už ho vedou, toho jednoho v železnicích Němci přes dluhonský kopec dolů do Přerova. Pak ještě měli jsme takový jeden zážitek, že u Libosváru – to byla elektrárna pro chemičku i pro bývalé lučební závody – tak tam jsme teda viděli ohořelé tělo člověka, jak spadlo to letadlo a on s ním.“

Blížící se konec války s sebou přinesl odstřelování přerovských mostů a bombardování města, které po sobě zanechalo mnoho zničených domů a mrtvých. Paní Bujnochová vzpomíná na gymnazistu Šimka, bratra své spolužačky, který právě při jednom z bombardování zahynul.

Lidské oběti si vyžádalo také květnové povstání, které vypuklo právě v Přerově. Jen díky tomu, že tehdy dvanáctiletá Helena bydlela s rodinou na okraji města, nebyla přímým pozorovatelem dění jako obyvatelé přerovského centra a okolí nádraží. Ve svém vyprávění zmiňuje pamětnice jméno gymnaziálního profesora Jana Machovce, přítele manželů Kramářových a hlavního představitele Revolučního místního národního výboru. Ten byl stejně jako dalších dvacet obětí za svou protiněmeckou činnost chladnokrevně zavražděn ranou do týla. Popravy vykonali členové gestapa na střešnici v Olomouci – Lazcích a mrtvé zasypali ve společném hrobě. Těla všech padlých byla o pár dní později z hrobu vytažena a převezena do Přerova.

„Oni byli pochováni v Michalově, zastřelili je u Olomouce – někde tam, to už nevím – a teďka jsou na hřbitově v Přerově.“

Zanedlouho po válce přišla éra komunismu, v níž prožila Helena Bujnochová značnou část svého života. Vzpomíná na ni takto:

„No a v tom socialismu to bylo taky tak, že. Zase byli páni a poddaní jako vždycky. A když se něco semele, tak se to vždycky zařídí tak, že ten nejubožejší to odskáče.“

Celý svůj profesní život zasvětila Helena Bujnochová učitelskému povolání. Jak sama říká, jen díky neustálé a pilné práci je i ve svých 82 letech stále v dobré kondici. A s tím také souvisela naše poslední otázka, kterou jsme paní Bujnochové při našem společném rozhovoru položili: Je něco, co byste chtěla vzkázat či předat současné mladé generaci?

„Velice ráda. Že v práci a v tom, že něco víme, je to naše spasení. Práce a učení...“

*Na návštěvě u paní
Heleny Bujnochové*

Workshop v Českém rozhlase v Olomouci